

Nr 6

**Kulturutskottets betänkande med anledning av propositionen 1975:13 om lokalradio och vissa andra rundradiofrågor jämte motio-
ner****Inledning**

Sedan regeringen i propositionen 1975:1 bilaga 10 under punkterna I:B 2 och II:14 beräknat medel till Televisions- och ljudradioanläggningar och till Vissa byggnadsarbeten för Sveriges Radio, har regeringen i propositionen 1975:13 (utbildningsdepartementet) föreslagit riksdagen att

dels godkänna

1. de riktlinjer för lokalradions organisation och uppbyggnad som förordats i propositionen 1975:13,

2. den utbyggnad för stereosändningar i ljudradion som förordats i propositionen 1975:13,

3. de riktlinjer för samhällsinformation i rundradiosändningar som angetts i propositionen 1975:13,

4. vad i propositionen 1975:13 anförts i fråga om avvisande av kommersiell reklam mot vederlag i televisions- och ljudradioprogram,

dels anta det i propositionen 1975:13 framlagda förslaget till lag om ändring i radiolagen (1966:755),

dels medge att televerket lämnas det beställningsbemyndigande som förordats i propositionen 1975:13,

dels till Televisions- och ljudradioanläggningar för budgetåret 1975/76 anvisa ett investeringsanslag av 38 000 000 kr.,

dels till Vissa byggnadsarbeten för Sveriges Radio för budgetåret 1975/76 anvisa ett investeringsanslag av 4 700 000 kr.

Propositionens huvudsakliga innehåll kan redovisas på följande sätt.

På grundval i första hand av ett förslag av 1969 års radioutredning (RUT 69) föreslås i propositionen införande av lokalradio i Sverige. För detta ändamål avses landet bli indelat i 24 lokalradioområden, i huvudsak sammanfallande med länen. Varje område får en egen redaktion och en sändningstid i P 3 av omkring 10 à 15 timmar i veckan. Sändningarna, som föreslås omfatta bl. a. lokala nyheter, opinionsspeglade program och annan information, avses börja under år 1977. Huvudman för lokalradion föreslås bli ett dotterbolag till Sveriges Radio.

I propositionen behandlas även principiella frågor och samhällsinformationen i rundradion. Därjämte föreslås ett principiellt avståndstagande från tanken på kommersiell reklam i ljudradio och television.

Propositionen innehåller slutligen förslag om utbyggnad av ljudradions tre sändarnät för stereosändningar samt förslag om anslag på riksstaten för nästa budgetår till televisions- och ljudradioanläggningar och till vissa byggnadsarbeten för Sveriges Radio. I samband med anslagsberäkningen redovisas en bedömning av medelsbehovet för hela den avgiftsfinansierade rundradioverksamheten.

Propositionen har föranlett följande motioner

1975:1831 av herr Sellgren m. fl. (fp, s, c) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär att försöksvis lokala program får sändas från Örn-sköldsviks sändarstation,

1975:1832 av herrar Olsson i Edane (s) och Svensson i Eskilstuna (s) vari hemställs

1. att riksdagen ger regeringen till känna vad som i motionen sägs om behovet av koncentration av regionala programresurser inom etermedierna till lokalradion,

2. att riksdagen ger regeringen till känna att vid den nödvändiga utbyggnaden bör man ta sikte på att i första hand förstärka möjligheterna för lokalradion till gruppkommunikation i det demokratiska samhället inom områden där det i dag är brist på massmediekanaler,

1975:1833 av herr Hermansson m. fl. (vpk) vari hemställs att riksdagen med bifall i övrigt till propositionen 1975:13 beslutar

1. att uttala sig för en förstärkning av lokalradions personella resurser jämfört med vad som föreslås i propositionen och att sändningstiden anpassas härtil,

2. att Sveriges Radio beviljas äskat anslag (ytterligare 30 milj. kr.), samt att därutöver förslagsanslag får anvisas för icke förutsedda extra utgifter,

3. att uttala sig för att Sveriges Radio utträder ur Svenska arbetsgivarföreningen (SAF),

1975:1834 av herrar Lindahl i Lidingö (s) och Gustavsson i Alvesta (c) vari hemställs att riksdagen beslutar att ge regeringen till känna vad som anförs i motionen beträffande folkrörelsernas medverkan och lokalradions behov av publikkontakt och programkonferenser,

1975:1835 av herr Lindahl i Lidingö m. fl. (s) vari hemställs att riksdagen beslutar

1. att ge regeringen till känna vad som anförts i motionen,

2. att uttala att motionens innehåll skall tjäna som kompletterande riktlinjer för lokalradions organisation och uppbyggnad,

1975:1836 av herr Nilsson i Agnäs (m) vari hemställs att riksdagen avslår regeringens proposition 1975:13,

1975:1838 av herr Bohman m. fl. (m) vari hemställs att riksdagen

1. beslutar att lokalradion ges en i förhållande till Sveriges Radio självständig ställning,

2. beslutar att lokalradion organiseras i form av lokala bolag i enlighet med vad som i motionen anförts,

3. som sin mening uttalar att i avtalen mellan staten och lokalradiobolagen anges att lokalradion skall tillgodose medborgarnas behov av information, upplevelser, förströelse och underhållning,

4. beslutar att de regler i fråga om bl. a. opartiskhet och saklighet som gäller för Sveriges Radio AB skall iakttas av lokalradion,

5. godkänner de riktlinjer för lokalradions personella uppbyggnad som anges i motionen,

6. som sin mening uttalar att nuvarande principer för s. k. samhällsinformation i radio och television bibehålles,

7. hos regeringen hemställer om sådana tilläggsdirektiv till radioutredningen att denna även kan beakta frågan om reklam i radio och television,

1975:1839 av herr Carlshamre m. fl. (m, s, c, fp) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär att lokalradion i Västsverige organiseras på sådant sätt, att alla sändningar som berör bohuslänska förhållanden kan avlyssnas i hela Bohuslän,

1975:1840 av herr Danell (m) vari hemställs att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag till lagstiftning som innebär att försöksverksamhet kan inledas med reklam i TV-sändningar i huvudsak enligt den modell som presenterats av reklamutredningen (SOU 1973:10),

1975:1841 av fru Diesen (m) och fru Mogård (m) vari hemställs att riksdagen som sin mening uttalar att radiosändningar på minoritets- och invandrarpråk bör i betydande grad ökas,

1975:1842 av fröken Eliasson m. fl. (c) vari hemställs att riksdagen beslutar

1. att hos regeringen begära att 1974 års radioutredning ges i uppdrag att presentera förslag för lokalradions fortsatta organisation innebärande ett självständigt lokalradioföretag med god förankring av verksamheten i lokalradioområdena på sätt som angivits i motionen,

2. att uttala att en fortsatt utveckling av den regionala TV-verksamheten är angelägen,

3. att uttala att särskild vikt måste läggas vid att tillgodose invandrargruppernas och övriga minoriteters berättigade krav i lokalradioverksamheten,

4. att uttala att ett ökat samarbete med radioföretag i övriga nordiska länder är angeläget,

5. att uttala att lokalradioområdena bör tilldelas personalresurser med beaktande av områdenas olika storlek och struktur i såväl geografiskt som befolkningsmässigt avseende,

6. att uttala att lokalradioområdenas avvikelser från länsindelningen inte får innebära försämrade möjligheter för invånarna i berörda län att ta del av lokalradioprogram för länet i sin helhet,

1975:1843 av herrar Sven Gustafson i Göteborg (fp) och Andersson i Örebro (fp) vari hemställs att riksdagen i samband med behandlingen av propositionen 1975:13 som sin mening ger regeringen till känna att den inte anser sig ha tillräckligt underlag för att avvisa varje form av reklam i framtida radio- och TV-verksamhet,

1975:1844 av herr Sven Gustafson i Göteborg m. fl. (fp) vari hemställs att riksdagen hos regeringen hemställer att motionen överlämnas till 1974 års radioutredning att tas i beaktande vid utredningens arbete,

1975:1845 av herr Henmark (fp) och fru Nilsson i Kristianstad (c) vari hemställs att riksdagen beslutar att uttala

1. att varje lokalradioområde får en sådan tilldelning av personella och andra resurser, att nyhetsbevakning och programkvalitet tillfredsställande tillgodoses,

2. att vid denna tilldelning hänsyn tas till de speciella förhållanden som råder inom aktuellt lokalradioområde,

3. att där nyhetsbevakning erfordras på olika orter inom ett lokalradioområde (t. ex. Kristianstads län) tilldelningen av resurser medger placering av personal till respektive lokala orter,

1975:1846 av herr Löfgren (fp) vari hemställs att riksdagen beslutar att Skåne-regionen snarast möjligt skall anslutas till riksnätet för stereosändningar eller att Hörby-sändaren i varje fall förses med sådan kompletterande utrustning som erfordras för lokala och regionala sändningar,

1975:1847 av herr Nyhage m. fl. (m, s, c) vari hemställs att riksdagen beslutar att Borås-området i enlighet med 1969 års radioutrednings förslag skall utgöra ett eget lokalradioområde, Radio Borås,

1975:1848 av herr Sundman (c) vari hemställs

1. att riksdagen beslutar att lokalradions styrelse utses av moderbolagets styrelse, bolagsstämma och personalorganisationer,

2. att vad som i övrigt anförts överlämnas till 1974 års radioutredning för beaktande.

I anslutning till innehållsförteckningen i slutet av betänkandet lämnas en översikt över var i betänkandet (respektive i reservationer och särskilda yttranden) ställning tas till de olika motionsyrkandena. I översikten redovisas också i vilka punkter av utskottets hemställan som motionsyrkandena tas upp.

1. Riktlinjer för organisation och uppbyggnad av en lokalradioverksamhet

Propositionen

Regeringens motivering till att förslag nu läggs fram om införande av lokalradio kan i korthet sammanfattas på följande sätt.

Sedan 1940-talet har inom olika delar av samhället pågått en koncentrationsprocess som inneburit bl. a. en omfattande flyttning från landsbygd mot tätorter, sammanläggning av kommuner till större och ekonomiskt starkare enheter och övergång till större enheter även inom näringslivet och organisationerna. Till bilden hör också strukturförändringen inom dagspressen, som innebär att sedan mitten av 1940-talet ungefär 40 % av dagstidningarna i Sverige lagts ner. Den angivna utvecklingen kan – framhålls det i propositionen – innebära problem som måste uppmärksammas. Om informationen om vad som händer i den egna kommunen eller organisationen inte fungerar tillfredsställande kan en förtroendeklyfta uppkomma. Ett intensivt och fritt informationsflöde i båda riktningarna är en av förutsättningarna för en fungerande och vital demokrati.

Införandet av lokalradio ses i propositionen som ett betydelsefullt steg mot en förbättrad samhällsinformation, och det framhålls att lokalradion bör ses som ett värdefullt komplement till lokalpressen. Den är inte ett alternativ till en fortsatt utveckling av samhällets stöd till pressen utan en annan yttring av samma grundläggande massmediepolitik.

Till grund för förslaget i propositionen ligger ett förslag av 1969 års radioutredning (RUT 69). I fråga om huvudmannaskap för lokalradio föreslog utredningen att de programpolitiskt självständiga lokalradiostationerna skulle samlas i ett separat lokalradioföretag. I propositionen diskuteras dels detta förslag, dels ett inom utredningen i ett särskilt yttrande skisserat förslag om inrättande av ett fristående bolag för var och en av de föreslagna lokalradiostationerna, dels ett inordnande av lokalradion i Sveriges Radios organisation. Den bedömning som görs i propositionen innebär att den lämpligaste organisationsformen för lokalradion är att låta ett dotterföretag till Sveriges Radio stå som huvudman. Det framhålls särskilt att denna lösning är relativt neutral till de alternativa organisationsförslag som kan bli resultatet av 1974 års radioutredning.

Enligt propositionen bör det ankomma på regeringen att ta ställning i fråga om storlek och sammansättning av styrelsen för lokalradioföretaget men för riksdagens information anger departementschefen sin uppfattning härvidlag.

Det förutsätts i propositionen att lokalradioföretaget skall ha avtalsenlig skyldighet att följa de riktlinjer för rundradioverksamheten som har tagits upp i gällande avtal mellan staten och Sveriges Radio. Vidare uttalas det att lokalradioenheterna med långt gående självständighet skall bedriva sin verksamhet inom ramen för fastställd budget och i enlighet med de mål

och föreskrifter som fastställs av lokalradioföretaget.

Vad gäller tillgång till sändarnät för lokalradion föreslås i propositionen, med hänvisning till att det för dagen inte finns någon godtagbar lösning som skulle göra det möjligt att ge lokalradion en egen sändningskanal, att lokalradion läggs i FM 3-kanalen tillsammans med riksradios program 3 (P 3). Detta kommer att få återverkningar på program-sättningen i alla de tre radiokanalerna.

Landet indelas enligt förslaget i propositionen i 24 lokalradioområden. Dessa sammanfaller med länen utom med avseende på Göteborgs och Bohus län samt Älvsborgs län som indelas i två lokalradioområden som skär över länsgränserna. Det norra lokalradioområdet, benämnt Trestadsområdet, har sin tyngdpunkt i trestadsregionen Vänersborg, Trollhättan och Uddevalla. Det södra föreslås omfatta Göteborg och Borås med kringliggande regioner.

Borås får enligt förslaget en egen lokalredaktion som även kan sända lokala nyheter över Borås-området. I Stockholms län föreslås en liknande försöksverksamhet med lokala nyhetssändningar i Södertälje.

I Skåne finns starka näringsgeografiska samband över länsgränserna, och här kan det enligt propositionen vara motiverat att låta vissa sändningar omfatta hela Skåne och i vissa fall även Blekinge.

Det framhålls att liknande möjligheter att tillfälligt sammanföra två eller flera lokalradioområden i gemensamma sändningar existerar även på andra håll i landet.

Vad beträffar utbyggnaden av lokalradion föreslås att lokalradioföretaget börjar sin verksamhet budgetåret 1975/76. Av framför allt tekniska skäl avses sändningarna starta tidigast årsskiftet 1976/77. Utbyggnaden av lokalradion förutsätts ske i fyra etapper under kalenderåret 1977 med samtidig avveckling av de regionala ljudradiosändningarna.

Lokalradios program skall enligt propositionen bestämmas lokalt. Chefen för den lokala radioenheten bör vara programutgivare enligt radioansvarighetslagen. Beträffande programmens innehåll uttalas bl. a. att lokalradion så allsidigt som möjligt bör söka spegla näringsliv, arbetsmarknad, utbildning, folkrörelser och kulturliv inom sitt område.

Av detta avsnitt i propositionen framgår att departementschefen finner det angeläget att sändningar på minoritetsspråk i radio och television får en större omfattning än i dag och att kulturella och andra aktiviteter bland minoriteterna uppmärksammas. I de lokalradioområden där invandrargrupper och andra språkliga och etniska minoriteter är stora är det enligt propositionen angeläget att lokal samhällsinformation ges på andra språk än svenska såsom ett komplement till riksradios sändningar.

Under uppbyggnadsperioden förutsätts programtiden variera mellan 10 och 15 timmar i veckan. Antalet medarbetare per lokalradiostation beräknas genomsnittligt till 14.

Lokalradioområdenas olika geografiska storlek och befolkningsunderlag

motiverar enligt föredragande statsrådets mening att programtiden och redaktionernas storlek varierar mellan olika områden. Betydande avvikelser bör enligt propositionen kunna förekomma såväl beträffande medarbetarstabens storlek som med avseende på sändningstid.

RUT 69 föreslår att den organiserade kontakten med publiken sker genom programkonferenser. Vid dessa avses representanter för olika grupper samt enskilda ges tillfälle till överläggningar direkt med stationschefen för lokalradion inom området. I propositionen erinrar departementschefen om att frågan om kontakter mellan Sveriges Radio och publiken är en av de frågor 1974 års radioutredning särskilt bör uppmärksamma. I avvaktan på utredningens resultat förutsätts lokalradioföretaget pröva olika former av publikkontakter, varvid i första hand den typ av programkonferenser RUT 69 förordat bör aktualiseras.

I propositionen redovisas att investeringskostnaderna för att bygga upp lokalradion beräknats till 34 milj. kr. och de årliga driftkostnaderna vid fullt utbyggd verksamhet och en genomsnittlig sändningstid av 12 timmar per lokalradioområde till 47,8 milj. kr. i 1974/75 års kostnadsläge. När verksamheten är fullt utbyggd bortfaller emellertid kostnaderna för den nuvarande regionalradion, beräknade till 13,5 milj. kr. i samma kostnadsläge.

Motionerna

Av de i inledningen redovisade motionsyrkandena avser det i motionen 1975:1836 framställda avslag på propositionen såvitt gäller förslaget om organisation och uppbyggnad av lokalradion. Motionären anser att en lokalradio enligt propositionsförslaget inte motsvarar det behov av lokal radio som finns. För att tillgodose detta borde minst 24 lokala radioföretag etableras. Åtskilliga frågor har i propositionen lämnats olösta, och den oklarhet som vidlåder förslaget gör att motionären, fastän han i och för sig är mycket angelägen om att en lokalradio kommer till stånd, ändå måste avvisa det förslag om lokalradio som föreligger i propositionen.

Även motionen 1975:1838 underkänner den föreslagna organisationen av lokalradion. Motionärerna betonar kraftigt vikten av att lokalradion får en stark lokal förankring och att dess oberoende gentemot centrala intressen säkerställs. Lokalradion måste kunna utvecklas till ett betydelsefullt alternativ och komplement till Sveriges Radio. Riksdagen bör därför enligt motionärerna besluta dels att lokalradion skall ges en i förhållande till Sveriges Radio självständig ställning (yrkande 1), dels att lokalradion skall organiseras i form av lokala bolag, ett för varje lokalradioområde, i enlighet med vad som anförts i motionen (yrkande 2).

I samma motion önskas också en precisering av målsättningen för lokalradions verksamhet: den skall tillgodose medborgarnas behov av information, upplevelser, förströelse och underhållning. Enligt mo-

tionärerna bör riksdagen göra ett uttalande av denna innebörd (yrkande 3) och därjämte besluta att de regler i fråga om bl. a. opartiskhet och saklighet som gäller för Sveriges Radio skall iakttas av lokalradion (yrkande 4).

Med den organisation för lokalradion, som föreslås i propositionen, finns det risk för att lokalradions utveckling hämmas av den nära anknytningen till moderbolaget. Detta framhålls i motionen 1975:1842. Motionärerna vill understryka vikten av att lokalradioverksamheten bedrivs i sådana former att de primära kraven på lokal förankring och självständighet tillgodoses. Detta kan ske om lokalradioföretaget frikopplas från Sveriges Radio och fungerar som ett självständigt bolag, men även andra lösningar är tänkbara. Radioutredningen bör lägga fram ett förslag om ett självständigt lokalradioföretag. Riksdagen bör av regeringen begära att radioutredningen får i uppdrag att presentera ett dylikt förslag (yrkande 1). I avvaktan på detta accepteras propositionens förslag.

I motionen 1975:1844 understryks att en permanent lösning av organisationsfrågan enligt propositionens förslag skulle vara förenad med bestämda nackdelar. En grundtanke i lokalradioförslaget är decentralisering, och därför bör radioutredningen pröva en organisation enligt den modell som skisserats av en av ledamöterna av RUT 69 i ett särskilt yttrande, dvs. en organisation med ett företag för varje lokalradioområde. Riksdagen bör begära att motionen av regeringen överlämnas till radioutredningen för att beaktas i utredningens arbete.

Även i motionen 1975:1848 framförs önskemål om att vissa i motionen framförda synpunkter skall delges radioutredningen för beaktande (yrkande 2). Motionären ansluter sig till propositionens förslag att lokalradioföretaget skall vara ett dotterbolag till Sveriges Radio men anser att organisationsfrågan måste ses i ett större kulturpolitiskt och programpolitiskt perspektiv. Erfarenheten har visat, anser motionären, att nya organisationsformer måste prövas för Sveriges Radio. Nya målsättningar måste formuleras. Enklast kan de sammanfattas i termerna "differentiering och decentralisering". Dessa synpunkter, som ytterligare utvecklas i motionen, bör, jämte andra till vilka utskottet återkommer, föras vidare till radioutredningen.

I samma motion yrkas att riksdagen skall besluta att lokalradions styrelse skall utses av moderbolagets styrelse och bolagsstämma samt personalorganisationerna (yrkande 1).

Starka farhågor för att lokalradioredaktionerna kommer att få alltför små resurser har framförts i motionen 1975:1832. Motionärerna anser att man bör föra över resurser till lokalradion från den regional-TV som f. n. förekommer i fyra områden och som innevarande budgetår kostar 8 milj. kr. Vidare framhålls att man vid utbyggnaden av lokalradion bör utgå från vad som är mest önskvärt ur demokratisk synpunkt. Bevakningsresurserna bör förstärkas exempelvis inom områden, där tidningskoncentrationen lett till monopolisering av nyhetsförmedling och opinionsbildning.

Motionärerna yrkar att riksdagen gör uttalanden i nu angivna båda hänseenden.

I motionen 1975:1842 erinras om att centerpartiet under många år krävt en ökad regionalisering av programproduktionen inom radio och television. Propositionen är ett steg i rätt riktning men det återstår mycket att göra för att bygga ut den lokala och regionala verksamheten och skapa förutsättningar för en ökad bredd och allsidighet i riksprogrammet. Det finns anledning att erinra om tidigare uttalanden från riksdagens sida om önskvärdheten av en fortsatt regionalisering och därmed en ökad programproduktion utanför de tre, nu helt dominerande storstadsområdena. En utbyggnad av lokalradion bör, framhålls det, inte ses som ett hinder för att skapa en bredare bas för TV-verksamheten. Motionärerna önskar ett uttalande av riksdagen att en fortsatt utveckling av den regionala TV-verksamheten är önskvärd (yrkande 2).

Ett flertal motionsyrkanden rör propositionens förslag till områdesindelning. Nära anknytning till dessa har de yrkanden som avser lokalradiostationernas resurser.

Motionerna 1975:1831 och 1835 syftar till särskilda lösningar för Örn-sköldsvik och Stockholms län. Den indelning som i propositionen föreslås för Göteborgs och Bohus län samt Älvsborgs län har givit anledning till motionerna 1839 och 1847 samt yrkande 6 i motionen 1842. Mera renodlade resursfrågor tas upp i sistnämnda motion (yrkande 5) och i motionen 1833 (yrkande 1) samt i motionen 1845, vilken särskilt berör Kristianstads län.

Riktlinjer för lokalradions personella uppbyggnad anges i motionen 1975:1838, yrkande 5.

Ett uttalande från riksdagen i syfte att öka radiosändningarna på minoritets- och invandrarspråk föreslås i motionen 1975:1841. I motionen 1975:1842 understryks betydelsen av att möjligheterna att tillgodose dessa gruppers intressen tas till vara i lokalradioverksamheten (yrkande 3). I sistnämnda motion (yrkande 4) hemställs vidare att riksdagen uttalar att ett ökat samarbete med radioföretag i övriga nordiska länder är angeläget.

I motionen 1975:1834 framhålls att den lokala förankringen av lokalradions programverksamhet har stor betydelse. Det är enligt motionärerna utomordentligt angeläget att kraftfulla åtgärder vidtas för att säkra denna förankring. Motionärerna finner det särskilt värdefullt med en publikkontakt i programkonferensens form, inte minst mot bakgrund av de möjligheter olika folkrörelser skulle ha att komma till tals i detta forum, och önskar att regeringen ges denna uppfattning till känna.

Det förutsätts i motionen 1975:1844 att radioutredningen ingående prövar de möjligheter till tvåvägskommunikation mellan lokalradion och de människor som bor inom området. Motionärerna pekar på de möjligheter som skulle skapas genom programråd, kontakt- och referensgrupper samt pro-

gramkonferenser.

I motionen 1975:1848 betonas att behovet av publikkontakter framstår som särskilt starkt när det gäller lokalradioverksamheten. Motionären ställer sig avvisande mot tanken på en institutionaliserad form för denna kontaktverksamhet av typ programråd eller lekmananämnd.

Hemställan i nu förevarande avseenden går i motionerna 1975:1844 och 1975:1848 ut på att synpunkterna i motionerna skall delges radioutredningen och tas i beaktande i dess arbete.

Yrkande 1 i motionen 1975:1842 avser främst organisations- och huvudmannaskapsfrågan men berör även frågan om hur en god förankring av verksamheten i lokalradioområdena skall åstadkommas. Enligt motionärernas mening bör radioutredningen lämna förslag till en fastare modell för lekmannainflytande över vissa övergripande frågor vid sidan av de vägar som prövas för publikkontakt. En form för detta är, anför motionärerna, att inom varje lokalradioområde inrätta en lekmananämnd med bred förankring inom lokalradioområdet.

Utskottet

Den i motionen 1975:1836 framförda uppfattningen att propositionen bör avslås såvitt gäller lokalradions organisation och uppbyggnad därför att den inte ger riksdagen ett tillfredsställande underlag för att nu besluta om införande av lokalradio, kan utskottet inte dela. Utskottet avstyrker därför motionen.

Starkt kritiska synpunkter på den organisatoriska lösning som valts i propositionen, nämligen att verksamheten anförtros åt ett nybildat dotterbolag till Sveriges Radio, har framförts i flera motioner, men endast i motionen 1975:1838 har yrkats att riksdagen i denna fråga skall fatta ett beslut av annan innebörd, nämligen att verksamheten skall organiseras i form av lokala bolag, ett för varje lokalradioområde.

Utskottet, som konstaterar att i propositionen redovisats en rad synpunkter som kan anföras för och emot olika organisationsalternativ, finner övervägande skäl tala för att riksdagen i valet mellan dessa alternativ intar samma ståndpunkt som regeringen. Utskottet avstyrker därför motionen 1975:1838, yrkande 2.

Vad gäller lokalradions självständighet i förhållande till Sveriges Radio vill utskottet i anslutning till motionen 1975:1838 understryka vikten av att man vid preciseringen av relationerna mellan moderbolaget och dotterbolaget gör så klara gränsdragningar att lokalradion får reella möjligheter att inom givna ekonomiska och andra ramar fritt utforma sin programverksamhet. Den uppfattning utskottet härmed uttalat ligger i linje med vad departementschefen anför i propositionen, och utskottet anser

därför att yrkande 1 i motionen 1975:1838 inte behöver föranleda något särskilt uttalande av riksdagen.

Den målformulering för lokalradion som avses i motionen 1975:1838, yrkande 3, att lokalradion skall medverka till att tillgodose medborgarnas behov av information, upplevelser, förströelse och underhållning, överensstämmer med vad som enligt radioavtalet mellan staten och Sveriges Radio redan gäller för den hittillsvarande rundradioverksamheten. I propositionen förutsätts det nu att ett särskilt avtal skall träffas mellan staten och Sveriges Radio om genomförande av den koncernbildning som det blir fråga om i och med att Sveriges Radio får ett dotterbolag för lokalradioverksamheten. Detta avtal bör enligt propositionen innehålla bl. a. en förpliktelse för Sveriges Radio att förbinda dotterbolaget att i tillämpliga delar följa de riktlinjer för rundradioverksamheten som finns i förstnämnda avtal mellan staten och Sveriges Radio. Detta innebär att yrkande 3 i förevarande motion blir tillgodosett om riksdagen, vilket utskottet tillstyrker, i detta hänseende godkänner de i propositionen angivna riktlinjerna för lokalradion. Något särskilt uttalande av riksdagen med anledning av motionsyrkandet behövs därför inte.

Den ändring i radiolagen som föreslås i propositionen innebär bl. a. att samma krav på opartiskhet och saklighet kommer att gälla för dotterbolaget som för moderbolaget. De föreslagna riktlinjerna för lokalradioverksamheten tillgodoser alltså motionen 1975:1838, yrkande 4, som därför inte behöver föranleda något särskilt riksdagsbeslut.

I propositionen uttalas att det bör ankomma på regeringen att ta ställning i fråga om storlek och sammansättning av styrelsen för lokalradioföretaget. Utskottet anser att riksdagen bör acceptera denna ståndpunkt och i konsekvens härmed avslå yrkande 1 i motionen 1975:1848 om lokalradions styrelse.

Det förutsätts i propositionen att lokalradion skall disponera en sändningstid om 10–15 timmar i veckan och en medarbetarstab på i genomsnitt 14 personer i varje lokalradioområde. Betydande avvikelser bör dock kunna förekomma i fråga om både sändningstiden och antalet medarbetare.

Det beräknade antalet medarbetare anses i motionen 1975:1833 vara för litet. Lokalradion måste få arbeta med kvalificerad personal och fullgod teknisk utrustning från starten. Som en möjlighet anges att sändningstiden, som måste anpassas efter antalet journalister och tekniker, utökas successivt så att målet 10 à 15 timmar nås först efter några år. Mer än 15 timmar bör knappast komma i fråga, heter det också i motionen, eftersom alltför långt gående försök till regional avskärmning och isolering måste förhindras.

Utskottet är väl medvetet om hur viktigt det är för programkvaliteten att lokalradion inte tvingas att arbeta med alltför knapp personal i förhållande

till den förutsatta sändningstiden. Den genomsnittssiffra som angivits i propositionen får inte uppfattas som en slutlig bedömning av det framtida personalbehovet. Vid kommande beräkningar av medelsbehovet kan det komma att visa sig nödvändigt att utgå från en genomsnittlig större tilldelning av personal än som nu förutsatts. Man kan också tänka sig att man till en början låter sändningstiden, som ju i propositionen förutsätts kunna variera inom vida gränser, ligga lågt i förhållande till det beräknade genomsnittet för att successivt öka den i den takt resurserna medger det. Även detta är en fråga som naturligen kommer till bedömning vid de årliga prövningarna av medelsbehovet. Något uttalande av den innebörd som föreslagits i motionen 1975:1833, yrkande 1, synes inte erforderligt, och utskottet avstyrker därför detta yrkande.

Den försöksverksamhet med regionala TV-program som Sveriges Radio bedrivit sedan 1970 anses i motionen 1975:1832 ta alltför stor del av tillgängliga ekonomiska resurser i anspråk. Den omfattar nu fyra regioner och beräknas innevarande budgetår kosta 8 milj. kr. Om den byggs ut till att omfatta samtliga sju regioner kan kostnaderna beräknas uppgå till 16 milj. kr. Motionärerna anser att riksdagen bör göra ett uttalande om att de regionala programresurserna inom etermedierna bör koncentreras till lokalradion (yrkande 1).

Den beräkning av Sveriges Radios medelsbehov under nästa budgetår som görs i propositionen utgår från principen att Sveriges Radio skall ha stor frihet att själv besluta om användningen av de resurser som ställs till förfogande. Utskottet anser inte att riksdagen bör göra det i motionen 1975:1832, yrkande 1. föreslagna uttalandet.

I motionen 1832 hemställs även om ett beslut av riksdagen att utbyggnaden av lokalradion bör ta sikte på att i första hand förstärka möjligheterna till grupp kommunikation i det demokratiska samhället inom områden där det i dag är brist på massmediekanaler. Motionärerna anser att behovet av goda resurser för lokalradion är särskilt markerat i områden där tidningskoncentrationen lett till monopolisering av nyhetsförmedling och opinionsbildning (yrkande 2).

Utskottet förutsätter att motionärernas synpunkter kommer att beaktas av lokalradioföretaget utan något särskilt uttalande av riksdagen. Utskottet avstyrker därför motionen 1975:1832, yrkande 2.

I propositionen anförts att lokalradioområdenas olika geografiska storlek och befolkningsunderlag motiverar att programtiden och redaktionernas storlek varierar mellan olika områden. Det uttalas också att de särskilda förhållandena i storstadsområdena bör kunna föranleda att redaktionerna i dessa områden får en starkare bemanning och något mer sändningstid än redaktionerna i mindre län.

I motionen 1975:1842 betonas att resurserna måste variera med hänsyn till de lokala förutsättningarna, vilket innebär att befolkningsstrukturen, de

näringsgeografiska förhållandena och lokalradioområdets ystorlek måste beaktas. Med Norrbottens lokalradioområde som exempel begär motionärerna ett uttalande av riksdagen med syfte att få fastslaget att särskilda behov som motiverar personalförstärkningar lika väl som i storstadsområdena kan finnas i andra områden (yrkande 5).

Förhållandena i Kristianstads län ligger bakom yrkandena i motionen 1975:1845 i vilken hemställs om uttalanden från riksdagen angående resurstilldelningen. Motionärerna anser att personella och andra resurser måste avvägas efter de speciella förhållanden som råder inom varje område och vara av den omfattningen att nyhetsbevakning och programkvalitet tillfredsställande kan tillgodoses. Resurserna bör vid behov medge placering av personal för nyhetsbevakning på olika orter inom lokalradioområdet.

Med anledning av de nu sist redovisade motionsyrkandena vill utskottet framhålla att departementschefens uttalanden i fråga om resursfördelning inte rimligen kan ses som en fullständig inventering av de faktorer som kan komma att föranleda variationer i fråga om sändningstid och personalstyrka mellan olika lokalradioområden. Självfallet måste det ankomma på lokalradioföretagets ledning att på grundval av de riktlinjer som givits i propositionen göra en så allsidig och noggrann bedömning som möjligt av de 24 områdenas resursbehov. De i motionerna 1842 och 1845 framförda synpunkterna är enligt utskottets mening av den karaktären att de därvid – inom den totalram som står till buds – förtjänar att beaktas. Något särskilt uttalande av riksdagen i dessa frågor synes dock inte erforderligt. Med hänsyn härtill avstyrker utskottet motionerna 1975:1842, yrkande 5, och 1975:1845.

Flera skäl talar enligt propositionen för den med något undantag förordade länsvisa områdesindelningen för lokalradion. Det konstateras att ett stort antal frågor berör länet som helhet. Färre och större områden än vad RUT 69 föreslagit innebär att man för samma ekonomiska insats kan skapa större redaktioner med fler specialiserade medarbetare och därmed också ett kvalitativt bättre programutbud.

Utskottet har inga erinringar mot de resonemang som lett fram till att indelningen i lokalradioområden i allt väsentligt skall följa länsindelningen. De motionsyrkanden som rör områdesindelningen gäller inte heller i något fall de grundläggande principerna för densamma. Innan utskottet behandlar dessa yrkanden vill utskottet mera allmänt som sin mening framhålla att riksdagen inte bör fatta beslut eller göra uttalanden beträffande sådana regionala och lokala förhållanden som enligt motionärerna bör föranleda särskilda åtgärder med avseende på lokalradiosändningarnas täckningsområden och resurser.

Enligt förslaget i propositionen indelas Göteborgs och Bohus län samt Älvsborgs län i två lokalradioområden som avviker från länsgränserna. Med hänvisning till att Göteborgs och Bohus län för sina innevärnare

i lika hög grad som något annat län i olika hänseenden framstår som en enhet hemställs i motionen 1975:1839 att riksdagen begär en sådan organisation att alla sändningar som berör bohuslänska förhållanden kan avlyssnas i hela Bohuslän. I motionen 1975:1842 understryks att avvikelserna från nuvarande länsindelning inte får innebära att informationen till ett läns innevånare därigenom försämras. Alla som bor i länet skall ha möjlighet att ta del av samma information.

Utskottet, som konstaterar att den länsvisa samhörigheten kraftigt understrukits i propositionen, förutsätter att man vid uppbyggnaden av lokalradion i ifrågavarande båda västsvenska lokalradioområden ser till att hela befolkningen i Göteborgs och Bohus län respektive Älvsborgs län får möjlighet att ta del av sändningar som är av intresse även för länsbor som inte bor inom vederbörande lokalradioområde. Hur detta personellt och tekniskt skall anordnas bör kunna lösas av lokalradioföretagets ledning. Med det anförda avstyrker utskottet motionen 1975:1839 samt yrkande 6 i motionen 1975:1842.

Borås med omliggande kommuner, som enligt propositionen ligger inom lokalradioområdet Radio Göteborg-Borås, föreslås i motionen 1975:1847 bilda ett eget lokalradioområde. Det kommer nämligen enligt motionärerna att föreligga stora svårigheter för lokalradion att på ett tillfredsställande sätt täcka ett så stort och folkrikt område som det som omfattas av Radio Göteborg-Borås.

Som nämnts i det föregående avses Borås jämte Södertälje få möjligheter att försöksvis sända lokala program, främst nyheter, över ett begränsat område. Borås-området har således särskilt uppmärksammats i propositionen. Utskottet har ingenting att erinra mot att den av departementschefen förordade försöksverksamheten prövas och anser därför att det inte finns anledning för det i motionen 1847 föreslagna beslutet. Utskottet, som således avstyrker motionen, har vid detta ställningstagande utgått från att lokalradioföretaget framgent, om det visar sig påkallat, föreslår åtgärder för justeringar i fråga om indelningen i lokalradioområden.

En försöksverksamhet av det slag som i propositionen förordats för Södertälje- och Borås-områdena föreslås i motionen 1975:1831 för Örnsköldsviks sändarstation. De uttalanden som i propositionen gjorts om lokala program bör enligt utskottets uppfattning inte tolkas så att lokala sändningar inte skulle kunna förekomma på andra orter än Södertälje och Borås. I den mån resurser finns bör lokala program kunna sändas även i exempelvis Örnsköldsviks-området. Det förutsätts i propositionen att lokalradioenheterna med långt gående självständighet skall bedriva sin verksamhet inom ramen för fastställd budget och i enlighet med de mål och föreskrifter som fastställts av lokalradioföretaget. I frågor av det slag som aktualiseras i motionen bör därför inte riksdagen fatta beslut. Utskottet avstyrker med hänsyn härtill motionen 1975:1831.

I motionen 1975:1835 anförs att lokalradion för Stockholms län har en speciellt viktig roll att fylla. Motionärerna pekar bl. a. på att massmediesituationen i länet är långt ifrån tillfredsställande och att stora brister råder när det gäller att tillgodose regional och lokal nyhetsverksamhet och opinionsbildning. Särskilt intressanta är enligt motionen de perspektiv som lokalradion öppnar för förenings- och organisationslivet, vilket nu har speciella kontaktsvårigheter i Stockholmsregionen. Motionen syftar till särskilda åtgärder i form av exempelvis lokalredaktioner i regionens delområden.

I propositionen uttalas förståelse för att svårigheter kan uppkomma för lokalradion att tillfredsställande bevaka det stora och skiftande programstoffet i storstadslänen. Dessa problem bör, som nyss redovisats, enligt departementschefen lösas genom att redaktionerna i dessa områden får en starkare bemanning och något mer sändningstid än redaktionerna i mindre län.

Beaktansvärda synpunkter har enligt utskottets mening framförts i motionen 1975:1835. Utskottet kan emellertid konstatera att uttalandena i propositionen ger grund för insatser i syfte att lösa de problem som är förenade med lokalradioverksamhet i storstadsområdena. Med hänvisning härtill och av samma skäl som utskottet anfört för ett avstyrkande av Örnköldsviks-motionen avstyrker utskottet motionen 1975:1835.

Frågan om formerna för personalrekryteringen till lokalradion tas upp i motionen 1975:1838. Motionärerna anser det fördelaktigt att rekryteringen sker successivt och att man under uppbyggnadsskedet i viss utsträckning använder tillfälligt anställd personal. Personalrekryteringen bör ske på ett sådant sätt att förutsättningar skapas för sändningar av god kvalitet. I motionen hemställs om godkännande av motionens riktlinjer för lokalradions personella uppbyggnad (yrkande 5).

Utskottet fäster stor vikt vid att rekryteringen av fast anställd personal vid utbyggnaden av lokalradion sker successivt och att projektanställd personal i viss utsträckning används under uppbyggnadsskedet. Utskottet finner emellertid inte att de i motionen 1838 anförda synpunkterna på personalrekryteringen i lokalradion strider mot vad som kan anses vara förutsatt i propositionen. Motionens yrkande kan anses ligga väl i linje med propositionen och behöver inte föranleda något särskilt uttalande av riksdagen.

De synpunkter som i motionerna 1975:1842 och 1975:1844 anförts i fråga om propositionens förslag att ett dotterbolag till Sveriges Radio skall vara huvudman för lokalradioverksamheten har, som framgått av det föregående, inte föranlett några yrkanden om att riksdagen nu skall besluta om någon annan organisationsform. Däremot har i den förstnämnda motionen (yrkande 1) begärts att radioutredningen skall få i uppdrag att presentera ett förslag om ett självständigt lokalradioföretag med god förankring av verksamheten i lokalradioområden på sätt som angivits i motionen. I motionen 1975:1844 har hemställts att de i motionen framförda synpunkterna

skall föras vidare till radioutredningen för att tas i beaktande vid utredningens arbete.

Utskottet vill först erinra om att det i propositionen framhållits som en fördel med det valda organisationsalternativet att detta är relativt neutralt till de alternativa organisationsförslag som kan bli resultatet av 1974 års radioutredning. Utskottet räknar med att utredningen, som enligt sina direktiv förutsättningslöst skall pröva olika organisationsformer för rundradioverksamheten i Sverige, i sitt arbete även kommer att överväga den organisationsform som förordats i motionen 1975:1842. Däremot kan utskottet inte tillstyrka att riksdagen genom att bifalla yrkande 1 i denna motion i realiteten i de nu aktuella avseendena styr utredningens arbete i en viss riktning och därmed försvårar en fri och förutsättningslös prövning av olika organisationsalternativ.

Vad beträffar de frågor som berörs i motionen 1975:1844 förutsätter utskottet att de synpunkter på lokalradions organisation som motionärerna anfört kommer att övervägas inom radioutredningen utan någon åtgärd från riksdagens sida. Utskottet avstyrker därför motionen i denna del. Utskottet återkommer till motionen i det följande vid behandlingen av frågor om kontakt med publiken.

I motionen 1975:1848 har regeringens förslag att ett dotterbolag till Sveriges Radio skall vara huvudman för lokalradioverksamheten accepterats. Däremot har stark kritik riktats mot moderföretagets nuvarande organisation och struktur. Motionären skisserar en helt annan organisation och hemställer att riksdagen beslutar att hans synpunkter skall föras vidare till radioutredningen för beaktande (del av yrkande 2).

Utskottet anser sig kunna räkna med att synpunkterna i motionen kommer att övervägas inom radioutredningen utan någon åtgärd från riksdagens sida. Utskottet avstyrker motionen såvitt nu är i fråga (del av yrkande 2). Utskottet återkommer även till denna motion vid behandlingen av frågor om publikkontaktarna.

I motionen 1975:1842 påpekas att införandet av lokalradio innebär ett steg mot ökad bredd och lokal förankring i rundradioverksamheten, och det betonas samtidigt att en utbyggnad av lokalradion därmed inte får ses som ett hinder för en breddning av basen för TV-verksamheten. Enligt motionärerna, som i detta sammanhang inte tar sikte på den nyss berörda försöksverksamheten med regional-TV, är det angeläget att understryka att frågan om ökad geografisk balans i Sveriges Radios verksamhet inte kan anses löst i och med att lokalradion inrättas. Åtskilligt återstår fortfarande att göra för att bygga ut den lokala och regionala verksamheten och skapa förutsättningar för ökad bredd och allsidighet i riksprogrammen. En decentralisering i detta avseende måste därför målmedvetet

eftersträvas av Sveriges Radio i vad gäller såväl radio- som TV-verksamheten.

Utskottet delar de synpunkter som framförs i motionen om betydelsen av en ökad bredd och lokal förankring i rundradioverksamheten. Utskottet vill erinra om de uttalanden som kulturutskottet gjort i sina betänkanden 1973:42 och 1974:6 om önskvärdheten av en decentralisering av programproduktionen och av att förutsättningar skapas för en ökad programproduktion utanför de tre storstadsområdena. Den uppfattning som motionärerna gett uttryck åt ligger nära utskottets tidigare uttalanden, varför utskottet inte finner ett särskilt uttalande från riksdagens sida erforderligt i detta sammanhang. Utskottet avstyrker således motionen 1975:1842, yrkande 2.

Utskottet delar departementschefens uppfattning att det för lokalradion är nödvändigt att bygga upp täta och regelbundna kontakter med publiken. Utan en bred lokal förankring kan inte lokalradion, som det heter i propositionen, utvecklas till ett språkrör för många människor inom sändningsområdet. 1974 års radioutredning har enligt sina direktiv att belysa och allmänt diskutera hur Sveriges Radios kontakt med publiken lämpligen skall gestaltas och att därvid särskilt överväga RUT 69:s förslag om programkonferenser. Mot denna bakgrund finner utskottet det naturligt att definitiv ställning till formerna för publikkontakter för lokalradions vidkommande inte tas i propositionen. Utskottet ansluter sig till uppfattningen att lokalradioföretaget i avvaktan på resultatet av 1974 års radioutredning bör pröva olika former av publikkontakter.

Synpunkter på lokalradions publikkontakter förs fram såväl i motionen 1975:1834 som i motionerna 1975:1844 och 1975:1848. I den förstnämnda, som särskilt rör folkrörelsernas medverkan, önskas att motionens synpunkter skall ges till känna för regeringen, medan yrkandena i de båda sistnämnda går ut på att motionärernas synpunkter skall delges 1974 års radioutredning.

Utskottet vill framhålla att vad som anförs i propositionen i denna fråga ger tydligt uttryck för uppfattningen att täta och regelbundna kontakter med publiken är nödvändiga. I propositionen nämns särskilt värdet av en god kontakt mellan folkrörelserna och lokalradion. Med hänsyn till det nu sagda och till att kontaktfrågan skall prövas av radioutredningen och av lokalradion själv erfordras enligt utskottets uppfattning inte något särskilt uttalande från riksdagens sida avseende kontakterna med folkrörelserna. Utskottet avstyrker motionen 1975:1834.

Utskottet avstyrker också yrkandena i motionerna 1975:1844 och 1975:1848 om att de i respektive motioner framförda synpunkterna på frågan om kontakt med publiken skall överlämnas till 1974 års radioutredning.

Lokalradions program skall enligt propositionen bestämmas lokalt, och chefen för den lokala radioenheten skall vara programutgivare enligt radioansvarighetslagen. I vad gäller riktlinjer för programverk-

s a m h e t e n anför i propositionen att lokalradion så allsidigt som möjligt bör söka spegla näringsliv, arbetsmarknad, utbildning, folkrörelser och kulturliv inom sitt område.

Under detta avsnitt uttalar departementschefen att han finner det angeläget att sändningarna på minoritetsspråk i radio och television får en större omfattning än i dag och att kulturella och andra aktiviteter bland minoriteterna uppmärksammas.

I motionerna 1975:1841 och 1842 (yrkande 3) föreslås riksdagsuttalanden i syfte att öka sändningarna på minoritets- och invandrarspråk, respektive markera vikten av att invandrargruppernas och övriga minoriteters berättigade krav i lokalradioverksamheten tillgodoses. Med anledning härav vill utskottet för det första slå fast att departementschefen, som nyss nämnts, uppmärksammat dessa grupper i propositionen. Vidare bör det noteras att frågan om särskilda sändningar i radio och television för invandrare tagits upp i den nyligen avlämnade propositionen 1975:20 om den statliga kulturpolitiken 2, i vilken vissa av invandrarutredningens förslag behandlas. I denna proposition hänvisar departementschefen till sitt uttalande i propositionen angående lokalradion och upplyser också om att invandrarutredningens synpunkter i övrigt på radioområdet kommer att tas upp i 1974 års radioutrednings arbete tillsammans med andra frågor som berör insatser för olika grupper i samhället.

Utskottet anser det självklart att möjligheterna att genom lokalradion förbättra förutsättningarna för program som riktar sig till språkliga och andra minoriteter måste tas till vara. Behovet av sådana sändningar måste uppmärksammas redan vid planeringen av de olika lokalradioenheterna och uppbyggnaden av deras medarbetarstab. Betydelsefullt är också att man söker komma fram till personella och tekniska lösningar som i förhållande till insatta resurser ger det bästa sändningsutbudet.

I ett större perspektiv är det av vikt att radioutredningen överväger och kommer med förslag om andra insatser än sådana inom lokalradions ram i syfte att på ett avgörande sätt öka radio- och televisionssändningarna för invandrare och andra minoriteter.

När det gäller radio- och televisionsverksamhet för invandrare är s a m - arbetet i Norden av stort intresse med tanke på det stora antalet invandrare från våra nordiska grannländer. Utskottet får med anledning av yrkande 4 i motionen 1975:1842 nämna att det i den nyss avlämnade propositionen 1975:20 om den statliga kulturpolitiken omnämnts att Nordiska ministerrådet tillsatt en särskild arbetsgrupp för den fortsatta beredningen av det förslag om nordiskt TV-samarbete som en utredning lade fram hösten 1974.

Med hänvisning till vad som anförts anser utskottet sig kunna räkna med att motionärernas intentioner i fråga om såväl sändningar för invandrare och andra minoriteter som nordiskt samarbete tillmötesgår utan särskilda

uttalanden från riksdagens sida. Motionen 1975:1841 samt yrkandena 3 och 4 i motionen 1975:1842 kan således avstyrkas.

Vad som anförts i propositionen under avsnitten 5.1 och 5.2 har inte i vidare mån än som framgått av det föregående gett utskottet anledning till särskilda uttalanden.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen avslår motionen 1975:1836 om avslag på propositionen 1975:13 såvitt gäller lokalradions organisation och uppbyggnad,
2. att riksdagen med bifall till propositionen 1975:13 och med avslag på motionen 1975:1838, yrkande 2, godkänner att det anförtros åt ett dotterbolag till Sveriges Radio att vara huvudman för lokalradioverksamhet i Sverige,
3. att riksdagen avslår motionen 1975:1838, yrkande 1, om ett uttalande om lokalradions självständiga ställning,
4. att riksdagen avslår motionen 1975:1848, yrkande 1, om lokalradions styrelse,
5. att riksdagen avslår motionen 1975:1832, yrkande 1, om koncentration av de lokala programresurserna inom etermedierna,
6. att riksdagen avslår motionen 1975:1832, yrkande 2, om fördelningen av lokalradions resurser,
7. att riksdagen avslår motionerna 1975:1842, yrkande 5, och 1975:1845 om fördelningen av personalresurser mellan lokalradioområdena,
8. att riksdagen avslår motionerna 1975:1839 om möjligheten att i hela Bohuslän ta emot lokalradioprogram som gäller bohuslänska förhållanden och 1975:1842, yrkande 6, om möjligheten att i län som inte sammanfaller med lokalradioområde ta emot program som berör länet i dess helhet,
9. att riksdagen avslår motionen 1975:1847 om att Boråsområdet skall utgöra ett särskilt lokalradioområde,
10. att riksdagen avslår motionen 1975:1831 om sändning av lokala program från Örnsköldsviks sändarstation,
11. att riksdagen avslår motionen 1975:1835 om lokalradioverksamheten i Stockholms län,
12. att riksdagen beträffande riktlinjer i övrigt för lokalradions organisation och uppbyggnad med anledning av motionen 1975:1838, yrkandena 3, 4 och 5, med bifall till propositionen 1975:13, och med avslag på motionen 1975:1833, yrkande 1, godkänner vad som förordats i propositionen,
13. att riksdagen avslår motionen 1975:1842, yrkande 1, om ett uppdrag till 1974 års radioutredning,
14. att riksdagen avslår motionen 1975:1844 såvitt gäller framfö-

- rande till 1974 års radioutredning av motionens synpunkter angående organisationsform för lokalradion,
15. att riksdagen avslår motionen 1975:1848, yrkande 2, såvitt gäller framförande till 1974 års radioutredning av motionens synpunkter på Sveriges Radios organisation,
 16. att riksdagen avslår motionen 1975:1842, yrkande 2, om fortsatt utveckling av den regionala TV-verksamheten,
 17. att riksdagen avslår motionen 1975:1834 om lokalradions behov av publikkontakt och programkonferenser,
 18. att riksdagen avslår motionen 1975:1844 såvitt gäller framförande till 1974 års radioutredning av motionens synpunkter på lokalradions publikkontakter,
 19. att riksdagen avslår motionen 1975:1848, yrkande 2, såvitt gäller framförande till 1974 års radioutredning av motionens synpunkter på lokalradions publikkontakter,
 20. att riksdagen avslår motionerna 1975:1841 och 1975:1842, yrkande 3, om lokalradions program för invandrare och andra minoriteter,
 21. att riksdagen avslår motionen 1975:1842, yrkande 4, om samarbete med radioföretag i övriga nordiska länder.

2. Samhällsinformation i rundradiosändningar

Propositionen

I sitt betänkande Radio i utveckling föreslog 1969 års radioutredning i fråga om samhällsinformation i radio och television en kraftigt ökad volym av uppläsningar och blänkare, rättighet för myndighet att sända hela program samt jämställdhet mellan kommunala och statliga myndigheter när det gäller rätten att sända information. Utredningen diskuterade möjligheten att också organisationer skulle få motsvarande rätt men avvisade denna tanke främst med hänvisning till att de sändningstekniska resurserna är och kommer att vara begränsade.

Mot bakgrund av ett konstaterande av den betydelse man i den allmänna debatten alltmer kommit att tillmäta samhällsinformationen uttalas i propositionen att införandet av lokalradio är en god lösning på en betydande del av de informationsfrågor som RUT 69 haft att behandla. En viss ökning av sändningstiden för meddelanden – f. n. 1,1 timme per vecka – anses möjlig utan att detta behöver påverka Sveriges Radios oberoende eller dess möjligheter att komponera programmen. Det påpekas samtidigt att det är företagets uppgift att ta ställning till frågor om utformning av och utrymme för nu avsedda meddelanden. Kommunala myndigheter föreslås få samma rätt att sända meddelande som statliga. Vad gäller organisationerna tar propositionen fasta på att Sveriges Radio visat en vilja att tillmötesgå dessa. Det förutsätts att en viss praxis kommer att utvecklas som i ifrågavarande

hänseende ger organisationerna en ställning som är likartad myndigheternas. För myndighetsinformation anses slutligen samma principer böra gälla inom hela rundradioverksamheten.

Motionerna

Av de med anledning av propositionen 1975:13 väckta motionerna är det endast 1975:1838 som ställer ett yrkande angående samhällsinformationen i rundradion. Detta yrkande går ut på att riksdagen som sin mening skall uttala att nuvarande principer för s. k. samhällsinformation i radio och television skall bibehållas. Som skäl för yrkandet framhålls främst att Sveriges Radios och lokalradios integritet inte får äventyras.

Utskottet

Enligt utskottets mening ligger de riktlinjer för samhällsinformation i rundradiosändningar som dragits upp i propositionen i sak mycket nära den uppfattning som kommit till uttryck i motionen 1975:1838. Utskottet tillstyrker att riksdagen godkänner dessa riktlinjer och avstyrker att riksdagen gör det i motionens yrkande 6 föreslagna uttalandet.

Utskottet hemställer

att riksdagen beträffande samhällsinformation i rundradiosändningar med bifall till propositionen 1975:13 och med avslag på motionen 1975:1838, yrkande 6, godkänner de i propositionen angivna riktlinjerna.

3. Stereosändningar i ljudradion

I *propositionen* föreslås att samtliga tre ljudradiokanaler utrustas för stereosändningar enligt den i Europa i stor utsträckning etablerade pilottonprincipen. Kostnaderna för detta beräknas till 11 milj. kr. Utbyggnaden planeras ske i tre etapper och vara slutförd år 1978 i vad gäller P 2 och P 3, medan stereosändningar i P 1 måste anstå till år 1980 i avvaktan på nödvändiga förbindelsekompletteringar.

I *motionen* 1975:1846 begärs ett riksdagsuttalande i syfte att snarast möjligt få till stånd stereofoniska radiosändningar i Skåne-regionen.

Utskottet tillstyrker propositionens förslag om stereosändningar i ljudradion.

Vad gäller motionen 1975:1846 får utskottet framhålla att televerket anslutit sig till RUT 69:s förslag till utbyggnadsplan, vilken innebär bl. a. att såväl Hörbys som Malmös FM-stationer ligger i den första utbyggnads-etappen. Utskottet anser att det ankommer på televerket att göra avvägningar av det slag som innefattas i motionen 1975:1846 och avstyrker yrkandet om ett särskilt riksdagsbeslut avseende Skåne-regionen.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till propositionen 1975:13 och med avslag på motionen 1975:1846 godkänner den i propositionen förordade utbyggnaden för stereosändningar i ljudradion.

4. TV-reklamfrågan

Propositionen

I propositionen erinras om att det vid införandet av televisionen var en central fråga i diskussionen huruvida kommersiell reklam skulle tillåtas i TV-sändningar. I vårt land har statsmakterna ansett det väsentligt att radion och televisionen har en självständig ställning i förhållande till myndigheter och intressegrupper och att verksamheten kan bedrivas oberoende av kommersiella hänsyn. Då televisionen infördes avvisades därför tanken på TV-reklam. Eftersom frågan från tid till annan aktualiserats i massmediedebatten har emellertid reklamutredningen sedermera fått pröva frågan om reklam i rundradion. Utredningen har redovisat sitt arbete i frågan i betänkandet Reklam III (SOU 1973:10).

Departementschefen har anfört bl. a. att utredningen visat att införandet av TV-reklam skulle komma att allvarligt försämra pressens ekonomiska situation genom ett bortfall av annonsintäkter som enligt utredningens bedömningar skulle bli allvarligast för de s. k. andratidningarna. Utredningen har också visat hur svårt det är att, om TV-reklam tillåtes, skydda programmen från en negativ påverkan även om stor restriktivitet iakttas beträffande reklaminslagen. Härigenom har utredningen förstärkt argumenteringen för att avvisa reklam i rundradion med hänsyn till nödvändigheten att bevara radioföretagets självständighet och oberoende. Utredningen har också påvisat de negativa effekterna från konsumentpolitisk synpunkt av reklam i televisionen. Sammanfattningsvis uttalar departementschefen att det material som reklamutredningen lagt fram enligt hans mening ger ett övertygande underlag för att avvisa kommersiell reklam mot vederlag i televisions- och ljudradioprogram.

Motionerna

Frågan om reklam i TV tas upp i tre motioner nämligen 1975:1838 (yrkande 7), 1975:1840 och 1975:1843. I den förstnämnda har uttalats att införandet av en alternativ finansieringsform vid sidan av den nuvarande är ett av de verkningsfullaste medlen när det gäller att bryta ner den nuvarande monopolsituationen på etermedieområdet och skapa en struktur som i betydligt högre grad än dagens tillgodoser de krav på valfrihet och konkurrens som vi ställer på andra delar av massmedieutbudet. Möjligheten att i framtiden inrätta ytterligare en TV-kanal finansierad genom reklam eller att

expandera och bygga ut etermedierna på lokal och regional nivå genom reklamfinansiering bör inte stängas, innan de ens utretts på ett tillfredsställande sätt. Motionärerna anser att riksdagen bör begära tilläggsdirektiv till radioutredningen så att den kan beakta även frågan om reklam i ljudradio och TV.

I motionen 1975:1843 erinras om att TV-reklam tillåts i samtliga länder i Västeuropa utom Sverige, Norge, Danmark och Belgien. Motionärerna anser det inte motiverat att riksdagen i samband med en proposition om lokalradio gör ett uttalande som stänger vägen för varje form av reklam i radio och TV såväl nu som i framtiden. Med detta avser motionärerna inte att riksdagen nu skall göra något uttalande till förmån för reklam i radio och TV. Innan ett beslut av den innebörden fattas måste många överväganden göras, bl. a. med tanke på tidningspressens situation. Motionärerna yrkar att riksdagen som sin mening ger till känna att den inte anser sig ha tillräckligt underlag för avvisande av varje form av reklam i framtida radio- och TV-verksamhet.

Det finns enligt motionen 1975:1840 många skäl som talar för reklam i TV. Motionären anser att ett försök med reklam-TV bör göras, kombinerat med dels vissa åtgärder för att garantera främst de s. k. andratidningarnas existens, dels vissa konsumentpolitiska åtgärder. Riksdagen bör därför hos regeringen anhålla om förslag till en lagstiftning som gör det möjligt att inleda den avsedda försöksverksamheten.

Utskottet

Det i motionen 1975:1843 framställda yrkandet om ett uttalande av riksdagen att den inte har tillräckligt underlag för att avvisa varje form av reklam i framtida radio- och TV-verksamhet avstyrks av utskottet, eftersom det enligt utskottets mening anförts mycket goda skäl för den ståndpunkt i fråga om reklam i ljudradio och TV som intagits i propositionen. I konsekvens härmed avstyrker utskottet också motionen 1975:1840 om försök med reklam-TV liksom det i motionen 1975:1838 framförda yrkandet 7 om tilläggsdirektiv till radioutredningen.

Utskottet anser att riksdagen bör bifalla propositionen i förevarande del och sålunda godkänna vad däri anförts om avvisande av kommersiell reklam mot vederlag i televisions- och ljudradioprogram.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet
att riksdagen

- a. med avslag på motionerna 1975:1838, yrkande 7, och 1975:1843 samt med bifall till propositionen 1975:13 godkänner vad i propositionen anförts om avvisande av kommersiell reklam mot vederlag i televisions- och ljudradioprogram,
- b. att riksdagen avslår motionen 1975:1840 om försöksverksamhet med reklam i TV-sändningar.

5. Förslag om ändring i radiolagen

Det i *propositionen* framlagda förslaget om vissa ändringar i radiolagen är helt betingat av den organisationsform som valts för lokalradioverksamheten.

Utskottet tillstyrker lagförslaget och hemställer

att riksdagen antar det i propositionen 1975:13 framlagda förslaget till lag om ändring i radiolagen (1966:755).

6. Anslag till televisions- och ljudradioanläggningar

Propositionen

Regeringen har i propositionen under punkten 8.1 (s. 91–101) föreslagit riksdagen att dels medge att televerket lämnas det beställningsbemyndigande som förordats i propositionen, dels till Televisions- och ljudradioanläggningar för budgetåret 1975/76 anvisa ett investeringsanslag av 38 000 000 kr.

Under denna punkt i propositionen redovisas det totala medelsbehovet för den avgiftsfinansierade rundradioverksamheten under nästa budgetår. Av redovisningen framgår bl. a. att Sveriges Radio i sin anslagsframställning räknat med en genomsnittlig kostnadsökning med 10 % men därutöver begärt kompensation för av statsmakterna beslutade nya avgifter eller höjningar av redan utgående sådana. Företaget har också förutsatt att regeringen utverkar riksdagens bemyndigande att vid behov tillföra Sveriges Radio ytterligare medel, om den faktiska kostnadsökningen skulle komma att överstiga 10 %. Dessutom har företaget motiverat en ökning om 30,6 milj. kr. med behovet av en höjning av kvaliteten på programmen.

Motionen

Utskottet behandlar i detta sammanhang motionen 1975:1833 såvitt gäller hemställan

1. att Sveriges Radio beviljas äskat anslag (ytterligare 30 milj. kr.) samt att därutöver förslagsanslag får anvisas för icke förutsedda extra utgifter (yrkande 2),

2. att riksdagen uttalar sig för att Sveriges Radio utträder ur Svenska arbetsgivareföreningen (yrkande 3).

Utskottet

Sveriges Radios driftanslag ställs till företagets förfogande inte i form av ett anslag på riksstaten, som företaget får disponera, utan genom beslut av regeringen om anvisande av medel direkt ur radiofonden. Yrkande 2 i motionen 1975:1833 får därför uppfattas så att motionärerna anser att regeringen genom sitt kommande beslut om driftanslag för nästa budgetår till företagets förfogande bör ställa 30 milj. kr. mer än som förutsatts i

propositionen och att därutöver genom särskilda beslut ytterligare medel bör anvisas för täckande av oförutsedda extra utgifter.

Med anledning av yrkande 2 i motionen 1975:1833 får utskottet erinra om att departementschefen i propositionen framhållit att företagets årliga driftanslag består av ett totalbelopp och att regeringen vid prövningen av medelsbehovet för kostnadsökningar inte gör någon detaljgranskning utan en schablonbedömning. Den valda anslagsmetoden, som alltså innebär att Sveriges Radio ensamt svarar för prioriteringar och intern anslagsfördelning, är ett uttryck för statsmakternas vilja att garantera företaget en programpolitisk integritet.

Utskottet kan inte tillstyrka den utökning av medelsramen för Sveriges Radios verksamhet som föreslagits i motionen 1975:1833, yrkande 2. Motionen avstyrks därför i denna del.

Vad angår yrkande 3 i motionen 1975:1833 om ett uttalande av riksdagen om att Sveriges Radio bör utträda ur Svenska arbetsgivareföreningen får utskottet erinra om att utskottet tidigare vid flera tillfällen, senast i betänkandet KrU 1974:20, avstyrkt motsvarande yrkanden med hänvisning till Sveriges Radios ställning som fristående icke-statligt företag. Utskottet avstyrker även det nu föreliggande yrkandet.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen medger att televerket lämnas det beställningsbemyndigande som förordats i propositionen 1975:13,
2. att riksdagen till *Televisions- och ljudradioanläggningar* för budgetåret 1975/76 anvisar ett investeringsanslag av 38 000 000 kr.,
3. att riksdagen avslår motionen 1975:1833, yrkande 2, om Sveriges Radios driftanslag för nästa budgetår,
4. att riksdagen avslår motionen 1975:1833, yrkande 3, om Sveriges Radios utträde ur Svenska arbetsgivareföreningen.

7. Anslag till vissa byggnadsarbeten för Sveriges Radio

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten 8.2 (s. 101–102) och hemställer

att riksdagen till *Vissa byggnadsarbeten för Sveriges Radio* för budgetåret 1975/76 anvisar ett investeringsanslag av 4 700 000 kr.

Stockholm den 20 mars 1975

På kulturutskottets vägnar
LENNART MATTSSON

Närvarande vid ärendets slutbehandling: herrar Mattsson i Lane-Herrestad (c), Andersson i Lycksele (s), Nilsson i Agnäs (m), fröken Sandell (s), herrar Sundman (c), Leander (s), fru Fränkel (fp), herrar Green (s), Eriksson i Ulfaby (c), fru Mogård (m), herrar Sörenson (s), Norrby (c), fru Ryding (vpk), fröken Eliasson (c) och fru Rönnung (s).

Fr. o. m. behandlingen av punkt 5 i hemställan under avsnitt 1 och motsvarande del av utskottets yttrande ersattes herr Sundman (c) av fru Göthberg (c).

Reservationer

vid **avsnitt 1** (Riktlinjer för organisation och uppbyggnad av en lokalradioverksamhet)

1. beträffande *den organisatoriska formen för lokalradioverksamheten* av herr Nilsson i Agnäs (m) och fru Mogård (m) som anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 10 som börjar med "Utskottet, som" och slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att man bäst kan tillgodose det oberoende gentemot centrala intressen och den lokala förankring som måste tillmätas stor vikt för lokalradios verksamhet genom att organisera lokalradion i form av fristående aktiebolag, så att varje radiostation bildar ett eget självständigt bolag. Utskottet tillstyrker därför motionen 1975:1838, yrkande 2.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. att riksdagen med bifall till motionen 1975:1838, yrkande 2, och med avslag på propositionen 1975:13 i motsvarande del, beslutar att det skall anförtrös åt lokala bolag att, vart och ett inom sitt lokalradioområde, vara huvudmän för lokalradioverksamhet i Sverige.

2. beträffande *lokalradios självständiga ställning* av herr Nilsson i Agnäs (m) och fru Mogård (m) som anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar med "Vad gäller" och på s. 11 slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Vad gäller lokalradios självständighet i förhållande till Sveriges Radio, vill utskottet erinra om sitt ställningstagande för en organisation i form av lokala bolag. Vilken organisationsform som än väljs, nu eller i framtiden, är det dock enligt utskottets mening av vikt att lokalradion organiseras fristående från Sveriges Radio. Utskottet finner det principiellt oacceptabelt att koncentrera all etermedieverksamhet under en enda företags- eller koncernledning. Riksdagen bör med anledning av yrkande 1 i motionen 1975:1838 som sin mening uttala att lokalradion skall ges en i förhållande till Sveriges Radio självständig ställning.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. att riksdagen med bifall till motionen 1975:1838, yrkande 1, beslutar uttala att lokalradion skall ges en i förhållande till Sveriges Radio självständig ställning,

3. beträffande *lokalradioföretagets styrelse* av herr Nilsson i Agnäs (m), herr Sundman (c), herr Eriksson i Ulfsbyn (c) och fru Mogård (m) som anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar med "I propositionen" och slutar med "lokalradions styrelse" bort ha följande lydelse:

I propositionen sägs att det bör ankomma på regeringen att ta ställning till styrelsens storlek och sammansättning i dotterbolaget. Departementschefen anser att lokalradiobolagets styrelse bör bestå av nio ledamöter av vilka fem utses av regeringen. I likhet med vad som anförts i motionen 1975:1848 (yrkande 1) anser utskottet det riktigare att pröva en ordning som bättre sammanfaller med vad som är vanligt i vårt land i sådana sammanhang. Lokalradiobolagets styrelse bör sålunda, inklusive tre personalrepresentanter, bestå av elva personer som utses av moderbolaget. Utskottet tillstyrker sålunda det nämnda motionsyrkandet.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. att riksdagen med bifall till motionen 1975:1848, yrkande 1, beslutar att lokalradioföretagets styrelse skall utses av moderbolagets styrelse och bolagsstämma samt vederbörande personalorganisationer,

4. beträffande *uppgift till 1974 års radioutredning att presentera förslag beträffande lokalradions fortsatta organisation* av herr Mattsson i Lane-Herrestad (c), herr Norrby (c), fröken Eliasson (c) och fru Göthberg (c) som anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 16 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "olika organisationsalternativ" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill framhålla att det är en central uppgift för 1974 års radioutredning att finna lämpliga organisatoriska former för den fortsatta utvecklingen av Sveriges Radios verksamhet. Av propositionen framgår att den lösning som nu föreslås för lokalradion bör betraktas som relativt neutral till de alternativa organisationsförslag som kan bli resultatet av 1974 års radioutredning. Enligt utskottets mening bör, som också framhålls i motionen 1975:1842, någon lösning till en bestämd organisatorisk modell inte göras i dagsläget. Med hänsyn härtill och till att det är önskvärt att lokalradion i ett uppbyggnadsskede kan dra nytta av Sveriges Radios erfarenheter och tekniska resurser tillstyrker utskottet propositionens förslag.

Med propositionens förslag finns det emellertid samtidigt risker för att lokalradions utveckling hämmas av den nära anknytningen till moderbolaget. Bl. a. skall moderbolaget svara för den övergripande planeringen, besluta om budgetramar och system för ekonomisk styrning och kontroll samt

fastställa gemensamma programregler. I fråga om personalpolitiken skall företagen betraktas som en enhet: företagen skall samråda i rekryteringsfrågor, och moderbolaget skall företräda företagen i avtalsförhandlingarna m. m.

Utskottet vill i likhet med motionärerna understryka vikten av att lokalradioverksamheten kan bedrivas i former som bäst främjar utvecklingen av en verksamhet som fyller de primära kraven på lokal förankring och självständighet. Detta kan ske genom att lokalradioföretaget frikopplas från Sveriges Radio och fungerar som ett självständigt bolag, men även andra lösningar är tänkbara.

Om lokalradion organiseras som ett självständigt företag kan det ankomma på företaget att självt göra framställning om medelstildelning och besluta om budgetramar. Företaget får då ett övergripande planeringsansvar för verksamheten. I fråga om personalpolitik och personalrekrytering kan lokalradion driva en självständig linje som är utformad efter de förhållanden som präglar lokalradion.

I direktiven för 1974 års radioutredning påpekas att en mera direkt kontakt och ett förstärkt publikinflytande är önskvärda, och utredningen har fått i uppdrag att särskilt granska detta. Utskottet delar motionärernas uppfattning att behovet av publikinflytande framstår som särskilt starkt vid lokalradion, eftersom dess program riktar sig till en relativt liten och geografiskt avgränsad lyssnargrupp.

Enligt utskottets mening finns det skäl att pröva även andra vägar att ge lokalradion en god förankring i de olika lokalradioområdena. Utskottet anser det nämligen betydelsefullt att verksamheten i de olika lokalradioområdena kan bedrivas med långt gående självständighet inom lokalradioföretagets ram. En väg att förstärka den lokala självständigheten kan vara att inom varje lokalradioområde inrätta en lekmananämnd med bred förankring inom lokalradioområdet som får sig tilldelad vissa uppgifter. Den redaktionella ledningen och programansvaret enligt radioansvarighetslagen skall självfallet tillkomma stationschefen.

Utskottet anser det angeläget att de frågor som här berörts blir föremål för närmare prövning av radioutredningen och att radioutredningen presenterar förslag i detta avseende som underlag för ställningstaganden till lokalradions framtida organisation och verksamhet. Utskottet tillstyrker således motionen 1975:1842, yrkande 1, om att riksdagen hos regeringen skall begära att 1974 års radioutredning ges i uppdrag att presentera förslag för lokalradions fortsatta organisation, innebärande ett självständigt lokalradioföretag med god förankring av verksamheten i lokalradioområdena på sätt som angivits i motionen.

dels att utskottets hemställan under 13 bort ha följande lydelse:

13. att riksdagen bifaller motionen 1975:1842, yrkande 1, om ett uppdrag till 1974 års radioutredning.

5. beträffande *uppdrag till 1974 års radioutredning att lägga fram förslag beträffande lokalradions fortsatta organisation* av herr Nilsson i Agnäs (m) och fru Mogård (m) som – vid bifall till reservationen 1 – anser att den del av utskottets yttrande på s. 16 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "olika organisationsalternativ" bort ha följande lydelse:

Utskottet har tidigare förordat att lokalradioverksamheten organiseras i lokala fristående bolag och avstyrker därför motionen 1975:1842, yrkande 1.

6. beträffande *framförande till 1974 års radioutredning av de i motionen 1975:1844 anförda synpunkterna på lokalradions organisation* av herr Nilsson i Agnäs (m) och fru Mogård (m) som – vid bifall till reservationen 1 – anser att den del av utskottets yttrande på s. 16 som börjar med "Vad beträffar" och slutar med "med publiken" bort ha följande lydelse:

I konsekvens med utskottets tidigare intagna ståndpunkt att lokalradion skall organiseras i form av lokala fristående bolag avstyrker utskottet motionen 1975:1844 såvitt gäller framförande till 1974 års radioutredning av de i motionen anförda synpunkterna på lokalradions organisation. Utskottet återkommer till motionen i det följande vid behandlingen av frågor om kontakt med publiken.

vid **avsnitt 4** (TV-reklamfrågan)

7. beträffande *tilläggsdirektiv till 1974 års radioutredning i fråga om reklam i radio och television* av herr Nilsson i Agnäs (m) och fru Mogård (m) som anser att utskottets yttrande och hemställan på s. 23 bort ha följande lydelse:

De i propositionen framförda skälen mot reklamfinansiering av radio- och TV-sändningar är enligt utskottets mening inte tillräckliga som grund för ett definitivt ställningstagande till frågan om reklamfinansiering. Tillräckligt underlag saknas ännu för att avvisa varje form av reklam i framtida radio- och TV-verksamhet. Vad här anförts i anledning av motionerna 1975:1838, yrkande 7, och 1843 bör riksdagen som sin mening ge till känna för regeringen.

Vid en förnyad prövning av frågan kan det måhända vara lämpligt med försöksverksamhet så som föreslås i motionen 1975:1840. Utskottet finner dock inte skäl att nu tillstyrka yrkandet härom. Motionen avstyrks således.

Utskottet hemställer

att riksdagen

- a. med avslag på propositionen 1975:13 såvitt gäller godkännande av vad i propositionen anförts om avvisande av kommersiell reklam mot vederlag i televisions- och ljudradioprogram och med anledning av motionerna 1975:1838, yrkande 7, samt 1975:1843 som sin mening ger regeringen till känna vad ut-

skottet anfört angående frågan om reklam i ljudradio och television,

- b. avslår motionen 1975:1840 om försöksverksamhet med reklam i TV-sändningar.

vid **avsnitt 6** (Anslag till televisions- och ljudradioanläggningar)

8. beträffande *driftanslag till Sveriges Radio* av fru Ryding (vpk) som anser *dels* att den del av utskottets yttrande på s. 25 som börjar med "Med anledning" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning om att Sveriges Radios yrkande om en ökning av medelstillelningen med 30,6 milj. kr. för höjning av kvaliteten på programmen är välmotiverat. Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att KLYS (Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsorganisation) i sin årliga skrivelse med prioriteringsförslag för kulturområdet yrkat att Sveriges Radio tilldelas sådana resurser att dels svenska kulturarbetare kan anlitas i minst samma omfattning som tidigare, helst i ökad omfattning, dels varje avdelning inom Sveriges Radio kan sända minst 50 % egenproducerade program. Det tillstyrkta anslaget för kvalitetshöjning kan inte ses som någon bindning eller som någon specialdestination av pengarna, utan medelstillelningen till Sveriges Radio utgår som hittills som en totalsumma utan bindningar och i ett sammanhang, dock i detta fall med högre anslagsbelopp. Utskottet anser också att det bör finnas en möjlighet för Sveriges Radio att i särskild ordning få medel till inte förutsedda extra utgifter. Utskottet tillstyrker alltså motionen 1975:1833, yrkande 2.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. att riksdagen med anledning av motionen 1975:1833, yrkande 2, som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört angående Sveriges Radios medelsbehov under nästa budgetår,

9. beträffande *Sveriges Radios utträde ur Svenska arbetsgivareföreningen* av fru Ryding (vpk) som anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 25 som börjar med "Vad angår" och slutar med "föreliggande yrkandet" bort ha följande lydelse:

Vad angår yrkande 3 i motionen 1975:1833 om ett uttalande av riksdagen om att Sveriges Radio bör utträda ur Svenska arbetsgivareföreningen (SAF) vill utskottet framhålla att den av SAF och Industriförbundet finansierade kampanjen mot radikala kulturarbetare tyvärr varit framgångsrik. Det politiska klimatet i skolor, på bokförlag, inom pressen och Sveriges Radio har blivit alltmera reaktionärt och allt mindre tolerant. Ingen rationell förklaring har givits på det märkliga faktum att Sveriges Radio är medlem av SAF och samtidigt säger sig värna om opartiskhet och saklighet i pro-

grammen. Detta groteska förhållande, som bl. a. de anställda genom sin fackförening vänt sig emot, måste med riksdagens hjälp få ett slut. En viljeyttring från riksdagen i detta avseende anser utskottet inte på något sätt föregripa den nu pågående radioutredningens arbete. Utskottet tillstyrker således motionen 1975:1833, yrkande 3.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. att riksdagen bifaller motionen 1975:1833, yrkande 3, om ett uttalande om Sveriges Radios utträde ur Svenska arbetsgivarföreningen.

Särskilda yttranden

vid **avsnitt 1** (Riktlinjer för organisation och uppbyggnad av en lokalradio-verksamhet)

1. beträffande *avslag på propositionen såvitt gäller lokalradions organisation och uppbyggnad* av herr Nilsson i Agnäs (m):

Monopolföretaget Sveriges Radio är till sin uppbyggnad och verksamhet starkt centraliserat.

En lokal radio med ledning, sändning och programförankring ute i landet är ett behov som alltmer framträtt och lett till stor förväntan inför förslaget i propositionen 1975:13 som dock inte visar sig kunna förverkliga en lokal radio utan i stället stärker Sveriges Radios inflytande och makt på det centrala planet. En rad frågor som uppställts inför uppbyggnaden av lokal radio redovisas i propositionen utan att någon definitiv lösning anges. Det skulle ha varit en fördel om förslaget om lokalradio fått anstå tills dess radioutredningen hunnit längre i sitt arbete. Som förslaget nu är kan man liknelsevis säga att huset byggs utan att ritningen är färdig.

vid **avsnitt 4** (TV-reklamfrågan)

2. beträffande frågan om *reklam i televisions- och ljudradioprogram* av fru Fränkel (fp):

Jag delar utskottets mening att det i dagens läge, främst med hänsyn till pressens situation, inte föreligger tillräckliga skäl att tillåta reklam i radio och TV mot vederlag. Detta utesluter emellertid inte att det senare kan uppstå situationer som gör det motiverat att ånyo pröva frågan. Ett från Sveriges Radio helt fristående företag kan t. ex. finansieras med licensmedel eller genom försäljning av reklamtid. Inte minst med hänsyn till de synpunkter som professor Karl-Erik Wärneryd framfört i utredningen SOU 1973:10 kan det finnas skäl för riksdagen att vid en senare tidpunkt ta frågan till omprövning.

Översikt över motionernas behandling

Motions- yrkande nr	Motionsyrkandena behandlas på nedan angivna ställen i			
	utskottets yttranden	utskottets hemiställan	reservation	särskilt yttrande
1831	s. 14	s. 19, p. 10		
1832:1	s. 12	s. 19, p. 5		
1832:2	s. 12	s. 19, p. 6		
1833:1	s. 11-12	s. 19, p. 12		
2	s. 24-25	s. 25, p. 3	8	
3	s. 25	s. 25, p. 4	9	
1834	s. 17	s. 20, p. 17		
1835:1	s. 15	s. 19, p. 11		
2	s. 15	s. 19, p. 11		
1836	s. 10	s. 19, p. 1		1
1838:1	s. 10-11	s. 19, p. 3	2	
2	s. 10	s. 19, p. 2	1	
3	s. 11	s. 19, p. 12		
4	s. 11	s. 19, p. 12		
5	s. 15	s. 19, p. 12		
6	s. 21	s. 21		
7	s. 23	s. 29	7	2
1839	s. 13-14	s. 19, p. 8		
1840	s. 23	s. 23	7	2
1841	s. 18, 19	s. 20, p. 20		
1842:1	s. 15-16	s. 19, p. 13	4, 5	
2	s. 16-17	s. 20, p. 16		
3	s. 18, 19	s. 20, p. 20		
4	s. 18, 19	s. 20, p. 21		
5	s. 12-13	s. 19, p. 7		
6	s. 14	s. 19, p. 8		
1843	s. 23	s. 23	7	2
1844	s. 16, 17	s. 19, p. 14; s. 20, p. 18	6	
1845:1	s. 13	s. 19, p. 7		
2	s. 13	s. 19, p. 7		
3	s. 13	s. 19, p. 7		
1846	s. 21	s. 22		
1847	s. 14	s. 19, p. 9		
1848:1	s. 11	s. 19, p. 4	3	
2	s. 16, 17	s. 20, p. 15, 19		

Innehållsförteckning

	Sida
Inledning	1
1. Riktlinjer för organisation och uppbyggnad av en lokalradioverk- samhet	5
Propositionen	5
Motionerna	7
Utskottet	10
2. Samhällsinformation i rundradiosändningar	20
3. Stereosändning i ljudradion	21
4. TV-reklamfrågan	22
5. Förslag om ändring i radiolagen	24
6. Anslag till televisions- och ljudradioanläggningar	24
7. Anslag till vissa byggnadsarbeten för Sveriges Radio	25
Reservationer	26
Särskilda yttranden	31
Översikt över motionernas behandling	32

